

Mgr. Jana Krejčí

Efektivní čtení a jeho odraz ve čtecích zařízeních elektronických dokumentů

komise:

PhDr. Eva Bratková, Ph.D.

Doc. PhDr. Richard Papík, Ph.D. (vedoucí)

PhDr. Mgr. Jan Pokorný, Ph.D. (oponent)

Doc. PhDr. Rudolf Vlasák (předseda)

obhajoba rigorózní práce:

Předseda komise doc. Vlasák vyzval uchazečku k představení rigorózní práce.

Mgr. Krejčí: Rigorozantka představila svoji práci a její hlavní výsledky. Práce má dvě hlavní části – teoretickou a praktickou. Teoretická část práce se zabývá např. pohyby očí při čtení, termíny rychlé čtení a efektivní čtení; práce je zaměřena zejména na čtení v elektronických dokumentech. Praktická část práce se zaměřuje na elektronické čtečky a jejich posouzení a nahlížení na elektronické texty v akademickém prostředí. Je zařazena také stručná kapitola o formátu PDF. Doc. Vlasák položil doplňující otázku zaměřenou na budoucí směřování v této oblasti. Podle rigorozantky probíhá určitý „souboj“ mezi zařízeními: na jedné straně jsou to víceúčelová (multimediální) zařízení a na straně druhé specializovaná zařízení (tzv. čtečky) – jejich výhodou je specializovaná technologie, která zajišťuje pohodlné čtení z displeje elektronického zařízení.

Předseda komise vyzval oponenta dr. Pokorného, aby přednesl svůj posudek.

Dr. Pokorný: Ve svém posudku uvádí, že má výhrady k praktické části rigorózní práce, zejména k průzkumu, který je v ní obsažen. Hlavní výhradou je, že chybí analýza široké veřejnosti, žádný průzkum této skupiny není uveden. Další připomínky má oponent k dotazníku – podle jeho názoru položené otázky nesledují přesně cíl, u některých otázek jednotlivé možnosti nepokrývají všechny možnosti, takže někteří z respondentů nenajdou vhodnou odpověď, kterou by mohli zvolit. Dále celý dotazník vychází z předpokladu znalosti čteček, což nemusí být pravda - někteří respondenti se v dotazníku „nenajdou“. Čtečky jsou v práci porovnávány z hlediska čtení, ovšem práce se nezabývá formáty, s výjimkou PDF (bylo by možné uvést např. formát e-pub založený na html). V části zaměřené na formát PDF práce nezmiňuje možnost tagování.

Předseda komise poté vyzval vedoucího práce doc. Papíka, aby přednesl svůj posudek.

Doc. Papík: Vyzdvihl přehlednost a strukturu rigorózní práce a aktuálnost tématu. Uchazečka navazuje na své předchozí kvalifikační práce (bakalářská práce „Metodika rychlého čtení ve světě a průzkum pramenů zabývajících se touto problematikou“ a diplomová práce „Efektivní čtení z klasických a elektronických dokumentů“), které přepracovala a doplnila o výzkumnou sondu. Vedoucí oceňuje pasáž o pohybech očí, souhrn terminologie, zavedení integrující typologie a také průzkum francouzské literatury k tématu (ne pouze anglosaské a ruské, jak tomu bylo v českém prostředí doposud). Rigorozantka má za sebou publikační činnost a působí také v projektu Rozečti se.cz. Vedoucí práce nedoporučoval provedení průzkumu v plošném rozsahu. Vedoucí má pouze výtku

formálního charakteru (nesouhlasí číslování v textu a v obsahu).

Práci doporučuje k obhajobě.

Dále se rigorozantka vyjádřila k připomínkám oponenta.

Komparace v rámci průzkumu: využila výsledků průzkumu široké veřejnosti, který byl nastudován z citované literatury, sama zjišťovala pouze situaci v akademickém prostředí. Otázky v dotazníku: otázky jsou zaměřeny zejména na elektronický text, ne přímo na elektronické čtečky; otázka zaměřená přímo na čtečky je v dotazníku pouze jedna a existuje na ní možnost otevřené odpovědi. Oponent doplnil, že měl na mysli zejména možnost respondentů, kteří neznají elektronické čtečky ukončit vyplňování dotazníku dříve, po jedné z úvodních otázek – rigorozantka uvedla, že toto řešení nepovažovala v dotazníku za vhodné. Citování v teoretické části práce: rigorozantka předpokládá, že se jednalo o obecné pasáže textu, které kompilují názory více odborníků, vždy všechny citované práce byly vždy uvedeny na konci celé pasáže (několika odstavců). Otázka formátů: formát PDF byl zvolen s ohledem na kontroverznost formátu, ostatní formáty se chovají víceméně podobně, proto z hlediska práce nebyl tak zajímavý, u PDF naopak závisí na formátování textu – rigorozantka se snažila ukázat, jak se PDF formát chová při čtení na tabletu vs při čtení na čtečce elektronických dokumentů; PDF formát považuje za nevýhodný pro využití ve čtečkách. Oponentovi chybělo právě toto zdůvodnění výběru konkrétního formátu přímo v rigorózní práci.

Oponent nepoložil další otázky, stejně jako další členové komise. doc. Vlasák ukončil část obhajoby a zahájil část rigorózní zkoušky

průběh rigorózní zkoušky:

1. informační věda – problematika selekčních jazyků a pořádání informací

Rigorozantka pohovořila o klasifikaci selekčních jazyků, jejich dělení na selekční a věcné a o charakteristikách jednotlivých typů. Doplnující otázka (dr. Bratková): jaká je role selekčních jazyků v současné době. Rigorozantka odpověděla, že vidí stále se zvětšující význam věcných třídění, poukázala na souvislost s databázovými systémy. Pohovořila také o rozdílech ve vyhledávání pomocí selekčních jazyků a vyhledávání ve fulltextových systémech.

2. specializační okruh oboru knihovnictví – metody vyhledávání informací, rešeršní strategie, služby s přidanou hodnotou

Rigorozantka rozlišila vyhledávání laické a vyhledávání u odborníků (intuitivní a analytické metody) a vysvětlila rešeršní proces a jeho jednotlivé fáze. Zmínila se také o jednotlivých rešeršních strategiích.

3. předmět zaměřený k tématu rigorózní práce - průnik problematiky vyhledávání informací a čtení

Rigorozantka poukázala na to, že vždy záleží na účelu čtení – liší se čtení pro zábavu a pro získání odborné informace. V druhém případě může být použita např. metoda kurzorického nebo rychlého čtení. Tzv. screenreading (čtení z obrazovky) vykazuje velké rozdíly od čtení z fyzického dokumentu (uchazečka zmínila nevýhody pro čtenáře). Je důležité do elektronického textu zařadit určitá „vodítka“ pro uživatele, např. odkaz zpět na obsah, které usnadňují čtení. Doplnující otázka (doc. Papík): jaké jsou výhody a nevýhody hypertextu. Mezi výhodami rigorozantka uvedla např. možnost vysvětlení termínů pomocí odkazu na jinou stránku, nevýhodou je určitá roztěkanost při čtení, odvádění pozornosti od základního textu. Práce s elektronickým textem se liší u různých generací. Zmínila také rozdíly síťového vs paměťového učení.

Komise po vyslechnutí obhajoby a po následném projednání konstatovala, že rigorózní práci lze přijmout jako obhájenou. Problém průzkumu komise nepovažuje za tolik závažný, aby byl důvodem k neobhájení práce. Oponent uznal odpovědi rigorozantky v rámci rigorózního řízení za dostatečné k obhájení práce.

Komise dospěla k závěru, že rigorózní zkouška byla vykonána s výsledkem „prospěla“.